

Input Rondetafelgesprek 'Veiligheid & Stabiliteit'

WO=MEN DUTCH Gender Platform

Den Haag, 20 december 2024

Samenvatting

Op 12 december 2024 nam WO=MEN Dutch Gender Platform deel aan een rondetafelgesprek over de toekomstige inzet van ontwikkelingshulp voor veiligheid en stabiliteit. Ten behoeve hiervan ontwikkelden de leden van WO=MEN met expertise op veiligheid en stabiliteit, waaronder CARE, Cordaid, PAX, Mensen met een Missie, Oxfam en Mercy Corps, de voorliggende input. Benadrukt wordt de fundamentele rol van ontwikkelingssamenwerking in het bevorderen van veiligheid en stabiliteit, zowel in Nederland als wereldwijd.

Ongelijke machtsverhoudingen, waaronder genderongelijkheid, zijn een belangrijke driver en *amplifyer* van conflict: hoe slechter de volwaardige toegang tot voedsel, recht, onderwijs en arbeid voor ruim 50% van de bevolking, hoe onveilig en [instabieler](#) een land is. Ongeveer 90% van de humanitaire hulp wordt gedreven door conflicten. Het aantal mensen dat in 2023 hulp nodig heeft – ongeveer 380 miljoen mensen – is meer dan het dubbele van vijf jaar geleden. Vrouwen en kinderen zijn oververtegenwoordigd in statistieken rond armoede en [hongersnoden](#). In fragiele staten heeft [70%](#) van de vrouwen en meisjes (seksueel) geweld meegemaakt zonder dat de daders ooit worden berecht. Van de vrouwen die wereldwijd sterven tijdens een bevalling terwijl dit voorkomen had kunnen worden, [bevindt 60% zich in een crisis context](#). Bij natuur- en klimaatrampen hebben vrouwen [14 keer meer kans om te overlijden](#). Tegelijk krijgen juist de vrouwen die opkomen voor gelijke rechten in repressieve regimes vaker te maken met geweld.

Binnen deze fragiele en door conflicten getroffen contexten dragen vrouwen, jongeren en andere groepen die zijn uitgesloten van toegang tot besluitvormings- en bestuursstructuren vaak de zwaarste last van zowel klimaatverandering als conflicten¹. Conflict is ontwikkeling in omgekeerde richting. Het brengt veel van de vooruitgang die we al hebben geboekt in gevaar. En de kosten van het voorkomen van conflict zijn naar schatting tien keer zo laag als de kosten van herstel na conflict.

De leden van WO=MEN Dutch Gender Platform roepen op bovengenoemde fundamenten de komende jaren niet uit het oog te verliezen. Sluit daarbij aan bij de doelen van het [Nationaal Actieplan 1325 rond Vrouwen, Vrede en Veiligheid](#), en op het kader van het Feministisch Buitenland Beleid, dat zich richt op de bescherming van rechten, gelijke representatie van vrouwen en mannen in beleidsontwikkeling en -uitvoering, budget dat tegemoetkomt aan iedereen, en een *reality check* inzake onverhoopte negatieve gevolgen voor vrouwen en meisjes van beleid of beleidsuitvoering. Vanuit een kabinetsbrede visie zou juist ontwikkelingssamenwerking gericht op inclusieve vrede en stabiliteit prioriteit moeten zijn. Zodat Nederland - in eigen land en daarbuiten - legitiem kan blijven opstaan voor de wereldwijd gekoesterde mensenrechten, democratische structuren en rechtsorde.

¹ De VN-Veilighedsraad benadrukt in verschillende resoluties en rapporten de samenhang tussen gender, klimaat en veiligheid. Een belangrijk document in dit verband is Resolutie 1325 over "Vrouwen, Vrede en Veiligheid" (WPS), die in 2000 werd aangenomen. Deze resolutie erkent de unieke impact van conflicten op vrouwen en meisjes en benadrukt hun cruciale rol in vredesprocessen. Daarnaast wordt in het vierde Nederlandse Nationale Actieplan 1325 (NAP 1325-IV) specifiek aandacht besteed aan de samenhang tussen gender, klimaatverandering en veiligheid. Dit plan onderstreept dat klimaatverandering vaak de bestaande kwetsbaarheden en ongelijkheden verergert, wat leidt tot meer geweld en instabiliteit, vooral in fragiele staten. [Women-Peace-and-Security_NAP-1325-IV_2020_Ned_versie-gecomprimeerd.pdf](#).

1. Hoe ziet u de rol van ontwikkelingssamenwerking in het bevorderen van veiligheid en stabiliteit in kwetsbare landen? Welke kansen en belemmeringen ziet u daarbij?

Nederland heeft belang bij a) een veilig Nederland; b) behoud van onze internationale positie met goede betrekkingen en fijnmazig netwerk in kwetsbare landen; en c) meer landen waarmee handel kan worden gedreven en effectievere productieketens voor Nederlandse bedrijven; d) behoud van Nederlandse expertise op inclusieve vrede en veiligheid (zie verdere uitleg punt 3).

Ontwikkelingssamenwerking dat conflict en gender sensitief en responsief is² heeft een sleutelrol in het bevorderen van veiligheid en stabiliteit in kwetsbare landen door: a) de **aanpak van grondoorzaken** van conflicten, armoede en instabiliteit; b) het **bieden van perspectief** aan mensen in kwetsbare posities; c) het **weerbaar maken** van instituties, maatschappelijke organisaties en individuele burgers tegen hybride vormen van oorlogsvoering en extremisme.

A. Aanpak grondoorzaken van conflicten, armoede en instabiliteit

Grondoorzaken van conflict, armoede en instabiliteit zijn onder andere ongelijkheid en uitsluiting, bevolkingsgroei en voedsel- en waterschaarste, al dan niet als gevolg van klimaatverandering. Een effectieve aanpak van bevolkingsgroei begint met goede educatie en toegang tot seksuele en reproductieve gezondheidszorg en diensten. In de context van fragiele staten is dit des te belangrijker, omdat deze regio's vaak te maken hebben met extra uitdagingen zoals instabiliteit en beperkte toegang tot essentiële diensten³.

Ongelijke machtsverhouding, waaronder genderongelijkheid, is daarbij een belangrijke driver en *amplifyer* van conflict: hoe slechter de volwaardige toegang tot voedsel, recht, onderwijs en arbeid voor ruim 50% van de bevolking, hoe onveiliger en [instabieler](#) een land is. En hoe groter de kans dat een land in een gewelddadig conflict belandt, of in conflict komt met andere landen.

Vrouwen en kinderen zijn oververtegenwoordigd in statistieken over [hongersnoden](#) en armoede. [70%](#) van de vrouwen en kinderen in fragiele staten heeft seksueel geweld meegemaakt, zonder dat de daders ooit worden berecht, 60% procent van de 20 landen die als het meest vatbaar voor klimaatverandering worden beschouwd, wordt getroffen door gewapende conflicten. Binnen deze fragiele en door conflicten getroffen contexten dragen vrouwen, jongeren en anderen die zijn uitgesloten van toegang tot besluitvormings- en bestuursstructuren vaak de zwaarste last van zowel klimaatverandering als conflicten. Conflict sensitieve en inclusieve ontwikkelingssamenwerking pakt die grondoorzaken, zoals genderongelijkheid, aan en stimuleert tegelijk economische groei, beter bestuur en rechtspraak.

In fragiele staten en in conflictsituaties zijn het de maatschappelijke organisaties, en vaak zijn dat door vrouwen geleide informele organisaties, die cruciale hulp bieden omdat de overheid afwezig is. Zie bijvoorbeeld de [honderden gemeenschapsinitiatieven in Soedan](#) die momenteel vredesgroepen en gaarkeukens runnen en eerste hulp bieden in door oorlog getroffen stadswijken en dorpen door het hele land.

Ook in duurzame vredesprocessen hebben door ODA gefinancierde maatschappelijke organisaties een sleutelrol, en komen met relatief kleine investeringen tot duurzame oplossingen van conflict. Cordaid heeft een belangrijke rol gespeeld in het ondersteunen van vrouwen in vredesprocessen in Colombia, in samenwerking met verschillende lokale en internationale partners. Dit omvat het bieden van logistieke en technische ondersteuning aan vrouwenorganisaties, evenals het versterken van hun capaciteiten op het gebied van lobbyen, belangenbehartiging en communicatie.⁴

Door nauwe samenwerking en afstemming met verschillende vrouwengroepen en vrouwelijke onderhandelaars, dragen zij bij aan significant beter uitvoerbare bepalingen in vredesakkoorden die zijn gericht op politieke hervormingen. We weten uit onderzoek dat vredesakkoorden waaraan vrouwen deelnamen, [20-35% langer standhouden](#).

² In deze context wordt met gender sensitief en responsief bedoeld: ontwikkelingssamenwerking dat rekening houdt met de mogelijke impact op bestaand conflict en voorkomt dat conflict ontstaat, en ook rekening houdt met de mogelijke impact op vrouwen, mannen en andere genders in al hun diversiteit en voorkomt dat genderongelijkheid wordt gecreëerd of versterkt.

³ [1]: [VSO Nederland](#) [2]: [Ontwikkelingssamenwerking SRGR](#).

⁴ [1]: [Cordaid](#) [2]: [UN Women](#).

B. Bieden van perspectief

Ontwikkelingssamenwerking is investeren in perspectief: voor betere ontwikkeling van landen én om te voorkomen dat mensen geen andere optie hebben dan zich bijvoorbeeld aan te sluiten bij milities en terroristische groepen voor inkomsten. Zo hebben Al-Shabaab en ISIS succes in landen waar grote werkloosheid heerst.

Nederlandse organisaties en hun lokale partners werken gericht aan inclusieve besluitvorming bij vredes- en veiligheidsprocessen en wederopbouw van een land, en aan economische zelfredzaamheid. Maar ook aan [gemeenschapsopbouw en counter narratieven tegen rekrutering door extremistische groeperingen en deradicalisering](#). Zo werkt Mensen met een Missie met vertrouwde en invloedrijke stemmen binnen gemeenschappen - zoals vrouwen, religieuze geleerden, jeugdleiders en traditionele leiders – die vaak een cruciale factor zijn om gewelddadig extremisme op lokaal niveau te voorkomen of mensen te helpen deradicaliseren.

Onderzoek naar extremisme in diverse Afrikaanse landen toont aan dat rekruten gemeenschaps- en religieuze leiders grotendeels hoog in het vaandel hebben staan, als informele machthebbers op gemeenschapsniveau, terwijl 78 % van de geïnterviewden aangaf weinig of geen vertrouwen te hebben in de politie, het leger en politieke elites ([UNDP 2017](#)). Lokale formele en informele leiders zijn bekend met de heersende context, en hebben het gezag en het vertrouwen van de gemeenschap. Zij hebben dan ook een belangrijke rol bij het ontwikkelen van gedragen gemeenschap specifieke strategieën, het bieden van peer-to-peer ondersteuning en mentorschap en treden op als positieve rolmodellen.

C. Weerbaarder maken van instituties, maatschappelijk middenveld en individuele burgers tegen hybride vormen van oorlogsvoering en extremisme

De huidige conflicten en oorlogen bestaan niet alleen uit gevechten tussen legers, maar ook uit hybride aanvallen op regeringen, bedrijven, economieën en samenlevingen. Deze aanvallen kunnen gelijktijdig plaatsvinden en zijn bedoeld om chaos te veroorzaken. Het doel van deze aanvallen is de formele en informele bestuurssystemen en de samenhang in de samenleving te verzwakken.

[De rechten van vrouwen en LHBTQI+ zijn een bekende graadmeter van de gezondheid en weerbaarheid van onze democratische rechtsstaat](#), en [onderdeel van hybride oorlogsvoering](#). Nog recent nam de Kamer [een motie](#) aan om de NCTV te laten onderzoeken of haat tegen vrouwen net als de UK moet worden gecategoriseerd als extremisme. Het is dan ook noodzaak juist te investeren in diplomatieke en financiële steun van en inhoudelijke uitwisseling met internationale, nationale en grassroots organisaties die opkomen voor de rechten van vrouwen en LHBTQI+. Zeker in een geopolitieke tijd van toenemende (financiering van) anti-democratische, anti-rechten regimes (zoals China en Rusland) en ultraconservatieve groepen⁵.

Daarnaast werken juist maatschappelijke partners aan veerkrachtigere samenlevingen via meer menselijke veiligheid (human security), respect voor mensenrechten, eerlijke en inclusieve verdeling van de macht, van toegang tot en controle over natuurlijke hulpbronnen en aan toegang tot en uitoefenen van recht. Veerkrachtige samenlevingen zijn cruciaal omdat ze minder aantrekkelijke doelwitten vormen. Ze zijn ook beter in staat en bereid om bij te dragen aan conflict preventie- en beschermingsinspanningen.

Ten slotte is werk aan stabiliteit en veiligheid gebaat bij pleitbezorging en *intelligence* (informatie). Als internationale, nationale en *grassroots* organisaties niet langer multilaterale fora en internationale stakeholders kunnen informeren over (*early warning indicators* van) gewelddadig extremisme en conflict, zoals toenemend geweld tegen vrouwenrechtenverdedigers, dan is dat een direct verlies van de oren en ogen in de gemeenschappen. Bovendien is het een risico als de Nederlandse overheid en veiligheidsdiensten niet langer kan steunen op 360 graden intel, door ook met maatschappelijke organisaties in gesprek te zijn, en zich alleen zouden laten informeren door andere autoriteiten of private actoren.

⁵ [1] [Russia's links to European conservatives must be examined - openDemocracy](#). [2] [Charity loophole lets US donors give far-right groups \\$272m in secret](#).

Daarbij zien we in deze tijden van hybride oorlogsvoering, over oa de ruggen van vrouwen, meisjes en LHBTQI+, groeiende noodzaak voor het inrichten van *early warning* systemen die *gendered* indicatoren meewegen. De val van Kaboel had voorspeld kunnen worden als was geluisterd naar de vrouwenorganisaties en de uittocht van vrouwelijke prominenten was gewogen als indicator.

2. Hoe verhoudt ontwikkelingssamenwerking zich tot andere vormen van Nederlandse veiligheidsinzet (krijgsmacht, politie, civiele functionarissen) in fragiele contexten? Waar zijn kansen voor complementariteit?

Nederlandse ontwikkelingssamenwerking biedt complementair aan (andere) vormen van Nederlandse veiligheidsinzet: a) een **langetermijnperspectief** (naast korte termijn militaire inzet); b) **focus op human security** (menselijke veiligheid naast focus op staats- en economische veiligheid; en c) **een verbreding van het veiligheidsinstrumentarium** ('soft power' middelen naast politie en 'last resort' militaire middelen).

A. Langetermijnperspectief naast korte termijn inzet

Militaire inzet is vaak gericht op acute veiligheidskwesties en het bestrijden van excessief geweld. Zulke inzet heeft alleen zin als ook wordt ingezet op het *voorkomen* van verder geweld, vooral door het bieden van een langetermijnperspectief, hetgeen dan vaak 'vredesdividend' wordt genoemd. Dit perspectief kan trouwens ook dienen als exit strategie voor de korte termijn inzet.

Ontwikkelingssamenwerking draagt bij aan duurzame oplossingen en het opbouwen van lokale capaciteiten die gewelddadig conflict kunnen voorkomen waardoor militaire inzet in mindere mate nodig is. Daarbij kan conflict-sensitieve ontwikkelingssamenwerking direct bijdragen aan het opbouwen van goed bestuur, de bescherming van rechten en het voorkomen van geweld en daarmee aan veilige en stabiele samenlevingen.

B. Focus op menselijke veiligheid (*human security*) naast staatsveiligheid (*state security*)

Veiligheid betekent voor de meeste mensen: fysieke veiligheid, een dak boven je hoofd, genoeg te eten, fatsoenlijk werk en toegang tot gelijke rechten. En ook: meer burgerlijke vrijheden, politieke insluiting en betrouwbare instituties, waaronder voor vrouwen en meisjes. Kortom: gelijke kansen en perspectief op een toekomst. In het kort noemen we dat menselijke veiligheid, *human security*.

Ontwikkelingssamenwerking draagt hieraan bij. Bijvoorbeeld in Mali, ten noorden van de stad Ségou, raakte een boerengemeenschap ontheemd door een combinatie van klimaatverandering en conflicten met groepen veehouders. Zij vonden hun toevlucht in een boerengemeenschap 100 kilometer verderop, ten westen van Ségou. CARE Mali werkte er met Malinese partners aan voedselzekerheid door het oprichten van, door vrouwen beheerde, voedselbanken: gemeenschappelijke voorraden die worden aangehouden om in tijden van voedselschaarste te gebruiken en te verkopen tegen (dan) hogere prijzen.

Voedselzekerheid dus, en verhoging van het inkomen van de gemeenschap. Deze voorraden werden door de *host community* gebruikt voor het voeden van de ontheemden in de eerste dagen van hun komst, voordat de hulp van overheden en organisaties op gang was gekomen. Tijdens hun verblijf hebben de ontheemden gewerkt in een project voor herbebossing, het bos staat nu symbool voor de verbinding tussen gemeenschappen, conflictpreventie en weerbaarheid.

De wisselwerking tussen Nederlandse veiligheidsbelangen en inzet vanuit ontwikkelingssamenwerking is dus nauw verweven en tot nu toe gekenmerkt door een geïntegreerde aanpak. Zoals ook beschreven in de Geïntegreerde Buitenland- en Veiligheidsstrategie 2018-2022. Ook hierin stond een inclusieve en mensgerichte aanpak centraal: "*De buitenlandse inzet voor de veiligheid van Nederland vraagt om een – ook door de WRR bepleite – mensgerichte aanpak (human security) met als uitgangspunten de belangen en vrijheden van burgers, de realisatie dat dreigingen binnen en buiten Nederland steeds meer verweven zijn geraakt, inzet vanuit specifieke Nederlandse specialismen en toegevoegde*

waarde en aansluiting met prioriteiten in internationaal verband zoals de NAVO, de EU en de VN⁶.

C. Verbreden van veiligheidsinstrumentarium: soft power middelen naast politie en militaire middelen

Defensie is letterlijk de laatste linie. Defensie moet in eerste instantie afschrikken. De hard securitysector is dan ook expliciet over de noodzaak van de soft securitysector: [militaire interventie als onderdeel van hard security is the last resort](#). Daarbij is de *trackrecord* van militaire interventies en ook de resultaten van *securitysector reform* en van trainingen voor militairen en politiemensen van het land van interventie niet overwegend positief (zie Afghanistan, Burundi).

De Defensienota stelt een integrale benadering voor waarbij preventie en stimulering van het internationaal recht kernpunten zijn. De implementatie van dat beleid ligt echter bij het ministerie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp. Ook vanuit een kabinetsbrede visie zou prioritering van ontwikkelingssamenwerking gericht op inclusieve vrede en stabiliteit juist nu logisch zijn.

Waar Defensie alleen militaire middelen heeft, draagt ontwikkelingssamenwerking in kwetsbare landen via diverse middelen aantoonbaar bij aan gemeenschapsveiligheid op lokaal niveau. Onder andere via versterking van de positie van vrouwelijke gemeenschapsleiders om conflicten te voorkomen en op te lossen. Rapporten en onderzoek tonen aan dat vrouwen, onder andere vanwege hun positie als opvoeder van het gezin en vaak de informele leiders in een gemeenschap, als [minder bedreigend worden gezien](#), [makkelijker kunnen bemiddelen](#) en [sociale cohesie bouwen](#). In besluitvormingsposities hebben vrouwen [meer oog te hebben voor de noden van kinderen, ouderen en mensen met een beperking](#). Vrouwen spelen dan ook een cruciale rol in vredesonderhandelingen en wederopbouw, wat aantoonbaar leidt [tot meer duurzame vrede](#). Een voorbeeld is een succesvol sub-nationaal vredesproces in Zuid-Soedan, waar PAX via Women Peace and Security- financiering uit Nederland, vrouwelijke gemeenschapsleiders ondersteunde. Zij speelden een cruciale rol in dit vredesproces⁷.

Een ander voorbeeld is in de provincie Aden waar 365 vrouwen zijn benoemd in gemeenschapscomités die zich bezighouden met veiligheidsissues en conflictbemiddeling. Dit programma, gesteund door het ministerie van Buitenlandse Zaken, droeg bij aan de benoeming van meer vrouwen in de provinciale overheid en het verbeteren van de uitvoering van de Yemeni NAP1325.

Daarnaast maken Nederlandse ambassades, maar ook Peace Keeping Operations contextanalyses o.a. gebaseerd op cruciale input van lokale vrouwenorganisaties en gemeenschapsleiders⁸. Zij zitten in de haarvaten van de samenleving en weten wat er speelt op het gebied van (latent) conflict, radicalisering van jongeren en lokale veiligheid. Met een meer inclusief netwerk is er veelzijdiger informatie waarmee beter prioriteiten kunnen worden gesteld voor inzet van steun, diplomatie en in het uiterste geval van Nederlandse (of door Nederland gesteunde) militaire inzet, met dan mogelijkheden tot meer intel voor *force protection*.

Voor die uitwisseling van informatie, is structurele samenwerking nodig. Zoals WPS-programma's waar internationale politiemissies en militaire missies samen optrekken met de netwerken van vrouwenorganisaties voor adequate *predeployment* en contact met en draagvlak onder de bevolking tijdens de missie.

Kortom: het zijn in de praktijk vaak vredeswerkers en maatschappelijke organisaties, in deze context vaak vrouwen, jongeren en traditionele of religieuze leiders, die op gemeenschapsniveau burgers beschermen, levens redden, geweld voorkomen en aan vredesopbouw en lokaal bestuur werken. Deze mensen en (vaak noodgedwongen kleine) organisaties hebben steun en bescherming nodig van internationale maatschappelijke organisaties om te kunnen blijven werken, om contact te houden met de buitenwereld en om hun stem op nationaal en internationaal niveau te laten horen. Een directe relatie met een buitenlandse overheid zoals gesuggereerd in het eerder gedeelde

6

⁶[Geïntegreerde Buitenland- en Veiligheidsstrategie 2018-2022 \[2\]: Notitie Geïntegreerde Buitenland- en Veiligheidsstrategie \(GBVS\) met bijlagen](#)

⁷ [\[1\]: PAX \[2\]: South Sudan NGO Forum](#).

⁸ Deze samenwerking is o.a onderdeel van de doelen van het Nationaal Actieplan 1325 rond Vrouwen, Vrede en Veiligheid: www.nap1325.nl

beleidsvoornemen tav ontwikkelingshulp is voor beide zijden politiek risicovol en voor lokale activisten mogelijk levensgevaarlijk.

3. Wat is de wisselwerking tussen de Nederlandse veiligheidsbelangen en inzet vanuit ontwikkelingssamenwerking? Waar zit de Nederlandse meerwaarde?

De meerwaarde van Nederlandse ontwikkelingssamenwerking voor veiligheidsbelangen ligt op de terreinen van: a) een **veilig Nederland**; b) **behoud van onze internationale positie** met goede betrekkingen en fijnmazig netwerk in kwetsbare landen; c) meer landen waarmee **handel kan worden gedreven en effectievere productieketens** voor Nederlandse bedrijven; en d) **behoud van Nederlandse expertise** op inclusieve vrede en veiligheid. De wisselwerking met andere prioritaire thema's waarop Nederland groot is (water, voedselzekerheid) en wil werken (migratie, handel) is velerlei.

A. Een veilige wereld is een veilig Nederland

Via ontwikkelingssamenwerking wordt gewerkt aan de opbouw van veilige, dat wil zeggen meer inclusieve, vrije, rechtvaardige en vreedzame samenlevingen vanaf gemeenschapsniveau. Veilige en stabiele samenlevingen voor iedereen. Veiligheid en stabiliteit dáár dient direct de veiligheid van Nederland en vergroot de mogelijkheden voor het zekerstellen van onze sociale en economische veiligheid.

Bovendien is de realiteit dat [één op de drie vrouwen](#) te maken krijgt met fysiek of mentaal geweld. De impact op de levens van vrouwen en haar gemeenschap is groot. Oók economisch: de Wereldbank [schat dat geweld tegen vrouwen tot 3.7% van het Bruto Nationaal Product van een land kost](#). Dat is meer dan het dubbele van wat de meeste overheden aan onderwijs uitgeven.

Nederland heeft baat bij bondgenoten die met ons opkomen voor de veiligheid van iedereen. Die opkomen voor individuele vrijheid, veiligheid, democratie en mensenrechten. In het Midden-Oosten, Noord-Afrika en de Sahel staan [juist vrouwenrechten- en LHBTQAI+-organisaties in de frontlinies om onze gedeelde democratische waarden te verdedigen](#). Zij spelen een belangrijke rol bij het [tegengaan van gewelddadig en extremistisch gedachtegoed](#), geweldloze vormen van verzet tegen repressieve regimes en [de-escalatie van gewelddadig conflict](#). De keuze om te investeren in juist deze groepen, is daarom ook een geopolitieke keuze.

B. Behoud internationale positie met goede betrekkingen en fijnmazig netwerk in kwetsbare landen

Nederland was altijd een van de voornaamste investeerders in het versterken van de rol die vrouwen spelen in het vormgeven van vredesopbouw, bescherming van burgers en conflictpreventie. Wereldwijd wordt naar het Nederlandse model van samenwerking met maatschappelijke partners tav Vrouwen, Vrede en Veiligheid gekeken. Die rol en kennis dreigt nu in korte tijd verloren te gaan. Eenmaal afgebroken zal het lang duren om dat weer op te bouwen. Door inzet van maatschappelijke organisaties is er nu toegang tot een fijnmazig netwerk van partners. Partners die niet alleen tot de hoofdstedelijke intellectuele Engelssprekende elite behoren, maar juist sterke connecties onderhouden met representatieve leiders van diverse groepen, veelal vrouwen. Bijvoorbeeld, toen in 2010/2011 de Arabische opstanden uitbraken, waren het ministerie van Buitenlandse Zaken en ambassades totaal verrast, net als andere westerse landen. Het maatschappelijke middenveld had de contacten en kon zo diplomaten direct ondersteunen om effectief te handelen.

Nederland kan een voorloper blijven in het vergroten van de inspraak van achtergestelde groepen in kwetsbare landen, met een uitgebreid postennetwerk en partnerschap tussen het ministerie en maatschappelijke organisaties. Het is essentieel dat er additioneel aan het bilaterale, multilaterale en zakelijke kanaal ruimte blijft voor het maatschappelijk kanaal, met name in contexten van conflict en onderdrukking. Vrouwenorganisaties zijn belangrijke onderdelen van dit netwerk en blijven opereren ten tijde van oorlogsgeweld en toenemende repressie. Zij kunnen op internationaal niveau vanuit hun expertise vaak ontbrekend beleidsadvies geven en noodzakelijke inzichten delen.

C. Meer handelslanden en effectievere productieketens

In een instabiele wereld is het slecht zakendoen. De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) stelt dat landen waarin vrouwenrechten en gendergelijkheid goed zijn geregeld, [een robuustere economie hebben met meer groei](#). McKinsey rekende uit dat investeren in gendergelijkheid [maar liefst 12 tot 28 biljoen dollar groei](#) voor de wereldeconomie oplevert. Daar hebben ontwikkelingslanden én ontwikkelde landen als Nederland baat bij. De Nederlandse economie draait immers voor een groot deel op internationale handel.

In kwetsbare landen, bij toenemende onderdrukking en onveiligheid is het voor Nederlandse bedrijven, kennisinstellingen en de overheid zeer moeilijk zo niet onmogelijk om actief te opereren en contacten te onderhouden buiten de hoofdstad en buiten formele structuren om. Bedrijven gebruiken de netwerken van maatschappelijke organisaties die onafhankelijk van regimeveranderingen al jaren betrokken zijn op gemeenschapsniveau. Zie bijvoorbeeld de productieketens van Nederlandse chocoladeproducent [Delicia](#). Ontwikkelingssamenwerking vergroot dus de kansen van internationaal opererende Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen.

Ook voor Nederlandse handelsrelaties en investeerders biedt ontwikkelingssamenwerking een kans: wereldwijd belandt slechts een fractie van de economische investeringen bij vrouwelijke ondernemers, terwijl onderzoekers stellen dat vrouwelijke ondernemers gemiddeld het dubbele aan opbrengsten opleveren. Hoewel minder dan de helft van het investeringskapitaal naar hen gaat, genereren vrouwelijke startups volgens de Europese Investeringsbank het dubbele aan inkomsten voor elke euro die in ze geïnvesteerd wordt. Ook presteren bedrijven met meer vrouwen in senior posities beter en blijken [ondernemingen met sterke vertegenwoordiging van vrouwen in het bestuur 28% meer kans te hebben om het beter te doen dan de concurrentie](#).

Ofwel: investeren in vrouwen in kwetsbare landen is investeren in economische stabiliteit en betere handelskansen voor Nederland.

D. Behoud expertise op inclusieve vrede en veiligheid

Nederland is internationaal voorloper op inclusieve vrede en veiligheid. Met Nederlandse kennis en financiering zijn baanbrekende vredesprocessen bereikt. Zoals onder andere in Zuid-Soedan en Colombia. De Nederlandse meerwaarde zit in gedegen kennis en goede internationale samenwerking en rolverdeling, bijvoorbeeld binnen de EU en de VN. Maar de unieke meerwaarde van Nederland, toevoegend aan wat andere landen kunnen bieden, is de stevige informatiepositie en expertise opgebouwd via lokaal gewortelde gemeenschapsleiders in al hun diversiteit.

Nederland kan daarnaast op het gebied van internationale samenwerking en diplomatie bouwen op een reputatie als voorvechter van gelijke rechten en kansen voor vrouwen en meisjes wereldwijd. Als gastland voor de belangrijkste instanties van internationaal recht, moet Nederland opkomen voor burgers in oorlogsgebieden en hen op een inclusieve wijze toegang geven tot die instanties of steunen in toegang tot rechtsinstanties in eigen land. Ook daarin speelt genderresponsieve ontwikkelingssamenwerking een cruciale rol. Juist ten tijde van toenemende mondiale weerstand tegen gendergelijkheid en vrouwenrechten.

Over WO=MEN Dutch Gender Platform

WO=MEN is het Nederlandse netwerk van humanitaire, ontwikkelings- en vredesorganisaties, van gendergelijkheid-, vrouwenrechten- en diasporaorganisaties, vakbonden, journalisten, politici, militairen, studenten, ondernemers en academici die samenwerken aan gendergelijkheid en vrouwenrechten wereldwijd. WO=MEN is het grootste Europese netwerk in zijn soort. Zie voor meer informatie: www.wo-men.nl.

